

NEDERLANDSE RELIGIEUZEN EN HET MILIEU

Antwoorden op de vragenlijst 'duurzaamheid' (KNR-jaartheme 2010)

Van de 220 verstuurde lijsten, hebben 52 R.I.'s deze ingevuld en teruggestuurd. Daarnaast hebben 9 R.I.'s laten weten het thema wel belangrijk te vinden, maar dat ze te oud en/of te klein zijn om goed te kunnen antwoorden.

I. ALGEMEEN

1. Wat stimuleert u om bezig te zijn met het milieu? (Meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- Milieu en klimaatproblemen: 38
- Zorg voor toekomstige generaties: 40
- Geloofsovertuiging: 41
- Het milieu is voor ons niet zo'n punt van zorg
- Anders, namelijk:
 - Zo doorgaan is onverantwoord
 - Franciscaanse Spiritualiteit
 - Wel individueel maar geen gezamenlijke aanpak ivm leeftijd
 - Bewustwordingsproces in gang houden
 - Vanuit weleer: Vrede, gerechtigheid en heil van de Schepping
 - In een verzorgingshuis kan je hooguit via de cliëntenraad gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen. En in je persoonlijk leven er aandacht aan blijven besteden.

Alle genoemde redenen worden ongeveer even vaak genoemd, meestal in combinatie.

2. Wat zijn – indien dat het geval is - voor u redenen om niet of weinig aan het milieu te doen? (Meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- Niet van toepassing – wij hebben veel aandacht voor het milieu: 22
- De zorg om mensen in nood is belangrijker dan de zorg om het milieu: 5
- Het probleem is zo groot! 7
- Gewoontegedrag. We letten er niet zo op tijdens het leven van alledag: 11
- Gebrek aan kennis. We weten er te weinig van, zoals bijvoorbeeld welke middelen nu beter zijn voor het milieu: 4
- Het is duur. Duurzame en *fair trade* producten zijn vaak duurder dan gangbaar geproduceerde producten: 10
- Gebrek aan mogelijkheden. Bijvoorbeeld: Er is geen station in de buurt, daarom zijn we voor ons vervoer aangewezen op de auto: 5
- Duurzaamheid is meer de verantwoordelijkheid van de overheid, dan van ons
- Anders, namelijk:
 - Vanwege leeftijd weinig mogelijkheden (meerdere malen)

- Wel individuele aandacht maar niet collectief
- Andere problemen hebben meer prioriteit (afbouw)
- Weinig winkels in het dorp
- Het doordrammen van de milieumaffia maakt me sleeg/tegendraads (msc)

Genoemde redenen zijn divers (niet iedereen heeft dit ingevuld): Met name gewoonte en prijs (en ouderdom) spelen een rol.

3. Reageer op de stelling: Duurzaamheid is een hype.

- o helemaal niet mee eens: 11
- o niet mee eens: 21
- o neutraal:3
- o mee eens: 8 (opmerking hierbij: *eens, voor zover het voor van alles als koopmotief wordt gebruikt*)
- o helemaal mee eens 1

De meeste RI's zijn het niet of helemaal niet eens met de stelling: Duurzaamheid vinden ze van blijvend belang

4. Is er een historische of actuele persoon die u inspireert om u in te zetten voor het milieu en waarom?

- Franciscus / Franciscaanse Beweging (20 x genoemd) - Al Gore (4x genoemd) - Clara (2x genoemd) - Jezus (verschillende keren) - Benedictus - President Weizsäcker - Guy Dilweg - Abbe Piere - Ghandi (citaat: Er is genoeg voor ieders behoefte maar niet voor ieders begeerte) - W. Rees / M. Wackernagel (ecol. Voetstap) - Teilhard de Chardin - Darwin - Max Havelaar (Solidaridad) - Matthew Fox - Rob Clobus sma	- Elly Verrijt - Hildegard van Bingen - Sean McDonagh scc - Ivo de Boer - Wilma Peters en Peter Visser uit Schin op Geul - Medezuster in Michigan, VS, Fullcircle Centre - Voormalige ministers Winsemius en Cramer - Enkele zusters in de congregatie (Schijndel) in de werkgroep voor dit thema - Een verstandige confrater die heel verstandige keuzes maakt op dit gebied (msc) - Als gehele congregatie (onderdeel kapittelboodschap) (cb)

- Eigen congregatie; is deel van de missie-opdracht (ssps duitse prov.)
- Diverse instellingen die ook worden gesteund
- Armoede in het Zuiden
- Tijdschrift Omslag
- Het boek "Earth Charter in Actie"
- Artikelen uit media
- Rapport van Club van Rome

II. LITURGIE

Klinkt zorg voor de schepping regelmatig door in de liturgie die binnen uw gemeenschap wordt gevierd?

- Nooit 2 (reden o.a. geen eigen vieringen)
- Soms 28
- Bij speciale gelegenheden 13
 - Meditatievieringen
 - 40-dagentijd (3x), Vastenactie 2010
 - Soms in wekelijkse themaviering (4x)
 - Dag vd Aarde
 - 4 oktober/ Franciscus (3x)
 - Seizoensvieringen
 - Speciale feestdagen
- Vaak 10
 - Is in de hele liturgie al verweven (bijv. Psalmen en eucharistie) (3x)
 - In de verkondiging als de lezingen daartoe aanleiding geven (2x)
 - Vesperdiensten
 - Dagelijks persoonlijk gebed
 - Congregatie bezinningsdagen. En in de voorbeden tijdens liturgie

Bestaat er in uw gemeenschap interesse voor de volgende initiatieven:

* *Uitgave van een 'groen' liturgie-werkschrift*

- Ja 10
 - Nee 30
- Opmerkingen:
- Onbekend (3x)
 - Er is al voldoende materiaal (2x)
 - Eigen liturgie
 - Er zijn voldoende teksten in de Schrift die wijzen op zorg voor de natuur
 - Er zijn veel publicaties ook vanuit de congregatie
 - Op onze manier dragen we mee aan de zorg voor het milieu
 - Meer Franstalig georiënteerd

* *Workshop Aarde-liederen zingen*

- Ja 3
- Nee 36

- Opmerkingen:
 - Onbekend
 - We kennen al veel aardeliedereren
 - In veel liederen komt de aarde al voor
 - We zijn een kleine gemeenschap

* *Workshop liturgisch bloemschikken*

- Ja 8
- Nee 32
- Opmerkingen:
 - Jaren geleden wel gedaan (4x)
 - Gebeurt al (6x)
 - Een van onze leden volgt al een workshop 'liturgisch bloemschikken'
 - Ligt binnen de mogelijkheden
 - Misschien voor enkele zusters (2x)

In de meeste RI's wordt soms of vaak wel iets aan zorg voor de schepping gedaan in de liturgie. Vaak ook bij speciale gelegenheden of themavieringen.

Er is echter niet veel behoefte aan een speciaal 'groen' liturgietijdschrift of workshops aardeliedereren zingen. Redenen: er is al voldoende materiaal te vinden / het is onbekend

Ook de vraag naar Liturgisch bloemschikken is gering. Oorzaak hiervan is echter ook dat een redelijk aantal (m.n. zusters) dit al gedaan hebben of het al doen.

III. THEOLOGIE EN SPIRITUALITEIT

Komen ecologische onderwerpen ter sprake tijdens vormingsprogramma's, pastorale activiteiten of jongerenwerk vanuit uw gemeenschap?

- Ja 22
 - Kunt u voorbeelden geven?
 - In kapitteldocumenten
 - Vooral bij de initiële vorming in Afrika en Azië worden deze onderwerpen zeer ter harte genomen
 - Het werken met symbolen gedurende pastorale activiteiten
 - In de training van lekenmissionarissen
 - Met name als wij vertellen over de Benedictijnse wijze van omgaan met het materiële. "Alle gerei en bezit van het klooster moet de monnik beschouwen als vaatwerk dat aan de allerhoogste gewijd is."
 - Vanuit Congr. Werkgroep JPIC in Rome wordt gewerkt aan een waterproject
 - Europese bijeenkomst JPIC
 - Bezinningsdag Zuster Water
 - Vlooiemarkt
 - Bijbelgroep rondom schepping
 - Aanbod van de WRGV-bijeenkomsten

- Kan via congregatiebestuur breder gelegd worden
 - In beleid van kapittel heeft Moeder Aarde steeds de aandacht, ook in ons contactblad
 - Wij hebben de film 'Earth' bekeken op uitnodiging van de werkgroep 'Maatschappij en voorzieningheid'. Deze werkgroep gaat ook een brochure maken. We hebben 2 maal een afvalverwerkingsbedrijf in A'dam bezocht. Groot succes.
- o Nee, niet dat wij weten 17
 - o Dit is een punt waar we graag meer aandacht aan willen besteden 10

Bestaat er binnen uw gemeenschap de mogelijkheid en bereidheid om een of meerdere leden te trainen op het vlak van ecologische bewustwording (zodat deze de thematiek kunnen 'trekken' binnen uw gemeenschap)

- o Ja 4
- o Nee 39
- o Opmerkingen:
 - Afhankelijk van vorm en tijdsbestek
 - Nee vanwege leeftijd (5x)
 - Hoofd facilitaire dienst is zeer actief hierin
 - Nee, maar een van de zusters is er mee bezig en draagt het uit in de parochie
 - We hebben het wel gedaan, niet meer vanwege leeftijd
 - Taalproblemen
 - Eventueel kunnen onze niet-religieuze leidsters daar in getraind worden
 - Al veel expertise in huis (scmm)
 - Nee, wel interesse in spreker (kostbaar bloed)

In ongeveer de helft van de RI's wordt zorg voor de schepping meegenomen in vorming en training op diverse plekken. Er is echter niet veel behoefte aan training op dit vlak. Oorzaak is hier o.a. ook leeftijd.

Er zijn vele mogelijke manieren om het thema van zorg voor de schepping aan de orde te stellen binnen uw gemeenschap. Kunt u aangeven wat u al heeft gedaan of zou willen doen?

* *Bijbelstudie rond het thema zorg voor de schepping*

- o Doen we al 17
- Kunt u voorbeelden geven?
- Traditie van soberheid. Zorgvuldig omgaan met energie, licht, water, (2x)
 - bezinningsbijeenkomsten rond de liturgie van de zondag.
 - Rond de film Planet Earth

- Studie rond dit thema in het jaarprogramma
- Studie door de werkgroepen spiritualiteit en kerk en maatschappij
- Gebedsdienst over schepping
- Dag van het water
- Vervolg-bijbelgroepen rond scheppingsverhalen
- MOV-groep (scmm) overweegt wegen te zoeken
- i.v.m. missie activiteiten en bewustzijnsverbreding
- tijdens bijeenkomsten rond Advent en zeer intensief nu met Vastenactie
- 7 stappen van Franciscus. Bezinning Zonnelied. Tuin project en dieren
- Wekelijks een gesprek; diensten in de kerk
- Willen we overwegen 16
- Niet van toepassing 13

* *Bezinningsbijeenkomst(en) rond het thema 'Religieuzen en zorg voor de aarde'*

- Doen we al 21
Kunt u voorbeelden geven?
 - Materiaal van het centraal Bestuur
 - In het jaar programma; Millenniumdoelen / schepping en evolutie
 - Workshops en seminars
 - Studiedag rond thema Vastenactie 2010
 - Seizoensvieringen in de parochie
 - Franciscaanse spiritualiteit in kapittel- en communiteitsgespreken
 - Indien bekend door tweewekelijkse berichtgeving van prov. Bestuur aan alle zusters in de provincie
 - Bespreken en levend houden van kapittelboodschap in kleinere groepen
 - Reeds in 1988 hebben we in beleidslijnen het milieu meegenomen vanuit het kapittel. Tot op heden wordt daar nog aandacht aan gegeven (Francisc. A in A)
 - Een maal per maand komen we rond de nota samen
 - We bezoeken binnenkort 'De Kleine Aarde' / zijn op bezoek geweest.
- Willen we overwegen 15 (afstand is probleem)
- Niet van toepassing 10

* *Een spreker uitnodigen voor dit thema*

- Doen we al 15
Kunt u voorbeelden geven?
 - Gerard Moorman over Zuster, Moeder Aarde (2x)
 - Vanuit JPIC zijn er regiobijeenkomsten
 - Stille dag
 - Guy Dilweg is uitgenodigd

- Afgelopen jaren meerdere conferenties en workshops gehad
- Dhr. Ap Cloosterman heeft 2 lezingen gegeven over ‘Oorzaken van klimaatveranderingen’. In het najaar 2 lezingen over ‘Duurzame energie’.(mhm)
- o Willen we overwegen 16
- o Niet van toepassing 14

* *De vastentijd of de ‘periode van de schepping’ (tussen 1 september tot en met 4 oktober, feest van Franciscus van Assisië) benutten om extra aandacht te besteden aan het thema*

- o Doen we al 22
- Kunt u voorbeelden geven?
 - Bewuste keuze in producten
 - Kruisweg – Vastentijd
 - Themadag rond Hongerdoek 2010
 - Vigilievieringen
 - Stille dag
 - Groepsreizen naar Neot Kedomim (bijbelse tuin in Israel) en Assisi
 - Voorbereiding op het feest van Franciscus
 - Persoonlijke keuze
 - Loopt hele jaar door. Wij hopen dat de omgang met al het geschapene een geïntegreerd onderdeel is van ons leven als monialen, zoals ook het gebed dat is.
 - In Vastentijd, maar ook daarbuiten, eten wij op vrijdagen geen vlees
 - Okt 2009: het levensverhaal van Franciscus door zr. Suzanne Beens
 - Bij de Olympische Spelen in China kwam de milieuproblematiek sterk ter sprake.
- o Willen we overwegen 15 (commissie MOV scmm zoekt naar manieren)
- o Niet van toepassing 10

* *Vertoning van aansprekende film met milieuthematiek, met aansluitend gesprek*

- o Doen we al 15
- Kunt u voorbeelden geven?
 - Filmserie voor conventiegesprekken
 - In het jaarprogramma
 - Planet Earth (enkele malen genoemd)
 - Natuurfilms / documentaires van LLink etc.
 - The Earth van Al Gore (4x)
 - Film Malawi (Vastenactie)
 - Kunt u enkele mooie, goede films aanbevelen?
- o Willen we overwegen 21 (verzoek om goede aanbevelingen)
- o Niet van toepassing 10

* *Abonnementen nemen op tijdschriften over (spiritualiteit en) milieu. Deze opnemen in een gezamenlijke leesmap.*

- Doen we al 22 (Franciscaanse tijdschriften ; milieudefensie; Natuurmonumenten)
- Willen we overwegen 10
- Niet van toepassing 18
 - er wordt minder gelezen ook vanwege kleine letters en fletse druk
 - huidig aanbod is voldoende

Op het vlak van het houden van vormingsbijeenkomsten liggen de antwoorden verdeeld. Een vrij grote groep geeft aan activiteiten te hebben ontplooid (of te willen ontplooiën). Anderen geven aan dat dit niet van toepassing is (meestal vanwege hoge gemiddelde leeftijd). Soms worden RI's gestimuleerd door kappittelbesluiten of stimulans vanuit het generaal of provinciaal bestuur.

IV. ADVIES EN ONDERSTEUNING OP MILIEUVLAK

Er zijn enkele religieuze gemeenschappen in Nederland die al lang bezig zijn met ecologie, duurzaamheid en zorg voor de schepping. Zo is er sinds 20 jaar het milieuklooster Stoutenburg (nabij Amersfoort): een gemeenschap die vanuit een Franciscaanse spiritualiteit wil leven in verbondenheid met de natuur. En zo heeft zr. Elly Verrijt mmz in 1999 De Gaarde opgericht, als plek waar gewerkt kan worden aan bewustmaking van de ecologische en spirituele uitgangspunten achter alledaags leven, beleid en hulpverlening.

Verschillende commissies van de KNR kunnen, elk vanuit hun eigen expertise, ook de nodige ondersteuning verlenen. Kunt u in het onderstaande aangeven welke mogelijkheden en ideeën goed aansluiten bij de behoeften en vragen in uw gemeenschap.

De leden van het **milieuklooster Stoutenburg** zijn bereid hun ervaringen te delen met religieuzen, o.a. via rondleidingen in hun klooster. Heeft u hiervoor belangstelling?

- Ja 11 (o.a. MOV-groep)
- Nee 32
- Opmerkingen:
 - Niet meer haalbaar, te oud
 - Al sterk verbonden met Stoutenburg
 - Moeilijke bereikbaarheid (2 x)
 - Zijn er al geweest
 - Slechts bij enkele individuele broeders die daar dan ook zelf hun weg in vinden
 - We zullen het onthouden als mogelijke communitieuitstap
 - Suggestie voor jaarlijks uitstapje zusters uit de verzorgingshuizen
 - Nee, maar kern van Stoutenburg is duidelijk uit brochures Zuster, Moeder Aarde
 - Het zou mogelijk zijn voor een kleine groep van onze leden (Franciscanessen A in A)
 - Contacten in onze omgeving, open dagen etc, stimuleren ons steeds weer
 - Een groot deel van ons woont in een zorgcentrum. Daar wordt door het 'natuurteam' veel aandacht gegeven aan de natuur.

Vanuit **Stoutenburg** kan een workshop 'Koken met de seizoenen' worden georganiseerd. Heeft u hiervoor belangstelling?

- Ja 1
- Nee 43
- Opmerkingen:
 - Wordt al gedaan
 - Eigen moestuin
 - Geen eigen keuken meer/ koken niet meer (verschillende keren)
 - Keuken in tehuis probeert er naar om te zien

Zr. Elly Verrijt mmz heeft veel ervaring in het geven van workshops en retraites rond ecologische thema's. Heeft u hiervoor belangstelling?

- Ja 9
- Nee 34
- Opmerkingen:
 - Workshops / Retraites zijn te intensief
 - Slechts een klein deel heeft interesse
 - Komt in mei 2010
 - Leden zijn te oud (2x)
 - In het verleden is er wel veel contact geweest
 - Al meerdere workshops van haar gehad

Het **Centraal Missionair Beraad Religieuzen** (CMBR), de **commissie Roepen tot Religieus Leven** en de **Commissie Overleg Instituten** (COI, waarin overleg plaatsvindt tussen de wetenschappelijke instituten die door RI's zijn opgericht) werken aan inhoudelijke verdieping van theologische en missionaire thema's. Bestaat er binnen uw gemeenschap interesse in de volgende activiteiten?

* *Theologische reflectie op de scheppingstheologie*

- Ja 15
- Nee 27
- Opmerkingen:
 - In mindere mate interesse / een enkeling heeft interesse
 - Enkelen zijn er al mee bezig (2x)
 - Leeftijd (2x)
 - Niet de eerste prioriteit
 - Afstand is een handicap
 - Onze bibliotheek voorziet hierin / veel materiaal vanuit eigen (int.) congregatie
 - Er is al zoveel aanbod / wat er is biedt voldoende ondersteuning
 - Met 'Theologie vd Schepping' uit brochure kunnen sommige leden helemaal niets (msc)

* *Sprekers verzorgen voor studie- of bezinningsbijeenkomsten in kloosters rond het thema 'zorg voor de schepping'*

- Ja 22
- Nee 23
- Opmerkingen:
 - Misschien af en toe, voor enkele liefhebbers (2x)
 - Aanbod is al voldoende

* *Verdieping van een aardse, geaarde spiritualiteit*

- Ja 20
- Nee 24
- Opmerkingen:
 - Ja via bladen KNR
 - Nee moeilijk vanwege leeftijd
 - Alleen voor een enkeling (2x)
 - Nee, wij lezen hiervoor het blad speling
 - Nee, aanbod is al voldoende

* *Organisatie van een landelijk symposium over 'religie en duurzaamheid' met gerenommeerde sprekers uit binnen- en buitenland*

- Ja 15
- Nee 31
- Opmerkingen:
 - Alleen voor een enkeling
 - Moeilijk vanwege leeftijd
 - We hebben maar een handjevol zusters die hieraan zouden kunnen deelnemen
 - Aanbod is al voldoende
 - We Moeten niet praten, maar doen

* *Aandacht voor deze thematiek in bladen van religieuzen (o.a. KNR-bulletin, ID, Missionaire Agenda, Kwartaalblad Mensen met een Missie)*

- Ja 46
- Nee 4
- Opmerkingen:
 - Vooral praktische tips zijn welkom (2x)
 - Informatie is altijd goed
 - Er staan al diverse goede artikelen in de bladen
 - Ook vanuit de eigen congregatie vanuit Z-Afrika en andere afrikaanse landen info
 - Dit is altijd goed; wie wil, kan het lezen

- Ja, naar vermogen
- Pas op voor overlapping
- Ja. Deze bladen worden goed gelezen
- Gezamenlijk doen we met deze items niets, maar individueel is er actieve belangstelling

Heeft u suggesties voor de genoemde drie commissies?

- Heel de mens in het oog blijven houden
- Worden we niet te oud om nog zoveel te organiseren
- We hebben het idee dat de vragen vooral gericht zijn op grote gemeenschappen met veel financiële middelen en pastorale taken, niet op ons (kleine zusters van Jezus)
- Let op variatie

De **afdeling communicatie van de KNR** wil een webpagina 'DUURZAAMHEID' plaatsen op de website van de KNR. Heeft u opmerkingen of suggesties bij de volgende ideeën?

* *Korte overwegingen op het thema 'zorg voor de schepping' vanuit verschillende spirituele tradities (Benedictijns, Franciscans, Dominicaans, etc)*

Opmerkingen of suggesties:

- Moeite waard te proberen (2x)
- Belangrijk en interessant
- Waardevol
- Goed idee (4x)
- Zien het met belangstelling tegemoet en zullen er zeker gebruik van maken
- Zorg dat het kort en praktisch georiënteerd is
- Eventueel te gebruiken voor gebedsvieringen, bezinningsdagen, discussie in leefgroepen
- Prima! Wel in eenvoudige en breed gebruikelijke taal. Zou dan ook gebruikt kunnen worden bij gebedsvieringen, etc.

Tips:

- Franciscus (Zonnelied)
- Tini Brugge
- Aandacht voor de volgende zaken: respect voor de natuur; geen (massale) bio-industrie; vers vlees, groenten en fruit van dichtbij

* *Portretten van religieuzen en religieuze gemeenschappen die duurzaam bezig zijn*

Opmerkingen of suggesties:

- Moeite waard te proberen
- Kan inspirerend zijn
- Prima (3x)

- Waardevol
- Er is hier ook een rol voor niet-religieuzen dus doen!

* *Links naar ecologische projecten en initiatieven van religieuzen wereldwijd*

Opmerkingen of suggesties:

- Moeite waard te proberen (2x)
- Belangrijk en leerzaam
- Prima , heel goed (3x), waardevol
- Staat ver van ons bed (Augustijnen)

Men vindt het een goed idee dat er in bladen van religieuzen aandacht is voor het milieu. Er lijkt meer interesse voor activiteiten 'aan huis' dan voor activiteiten waarvoor men de hort op moet. Dat laatste is alleen nog weggelegd voor de kleiner wordende groep actievere religieuzen.

De **Financiële Commissie Religieuzen** (FKR), de commissie **Kerkrechtelijke Aangelegenheden Religieuzen** (KAR) en de **Commissie Ouderenzorg Religieuzen** (COR) zijn bereid om religieuze instituten financiële of beleidsmatige adviezen te geven op het vlak van duurzaamheid. Op welke punten heeft u behoefte aan advies en ondersteuning (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- Subsidie-mogelijkheden bij de aanschaf van duurzame installaties als zonnepanelen en zonneboilers 9 (als het zich voordoet) (voor in missielanden)
- Ecologisch verantwoorde nieuwbouw of ingrijpende verbouwingen 1
- Milieubewust bankieren en investeren 5, doen we al (3x)
- Inkoopbeleid van kloosterverzorgingshuizen (meer aandacht voor aanschaf van ecologische levensmiddelen en schoonmaakmiddelen) 7
- Het ter discussie stellen van wettelijke voorschriften die haaks staan op duurzaamheid (b.v. het gebruik van wegwerpmaterialen) 11
- Herbezinning op een beter evenwicht tussen reiskostenvergoedingen voor reizen met openbaar vervoer of fiets, tegenover die voor het gebruik van de auto 8
- Andere punten, namelijk ...
 - Verwijderen van asbest in schuurtjes
 - Inkoop Fair Trade producten
 - Inkoop van streekproducten, vegetarische maaltijden, CO2 beperking

Welke ideeën en suggesties wilt u meegeven aan deze commissies?

- Graag concrete activiteiten die ook geschikt zijn voor ouderen
- We doen al: afvalscheiding; vermindering afvalproductie;
- respect voor de natuur is een rode draad in ons leven (Terebint)
- Via de econome en adviseurs komt er voldoende informatie binnen. Zij nemen deel aan enkele van de genoemde commissies

- Bovengenoemde punten zijn toekomstgericht en zijn indien van toepassing in te vullen door het bestuur

Tenslotte een heel **praktische vraag**: kent u geschikte locaties voor retraites en bijeenkomsten rond het thema 'zorg voor de schepping' (plekken die met aandacht voor ecologie en duurzaamheid zijn ingericht en worden onderhouden)?

- Hoogstraatgemeenschap Eindhoven (3-4 personen)
- OLV Abdij Oosterhout (gastenverblijf voor 12 personen + vergaderzaal)
- Kleine Aarde Boxtel (2 x)
- Groene Poort Boxtel